Etkileşim

Genel olarak evren ya da kozmos çok ilgimi çekmişti. Ancak bu konu evrenin sadece gözle görülen, düzenli ve ahenkli olgularını kapsıyordu. Dünya bir temel ölçü olarak alınınca, ötede sonlu olup olmadığı bilinmeyen ama sonsuza kadar uzandığı kabul edilen "makrokozmos", diğer yanda "mikrokozmos" denilen, atom boyutunda ve daha küçük nesnel olgular var. Her ikisinin düzeni ve ahengi birbirinden farklı...

"Evren tümüyle düzenli ve ahenkli mi acaba?" diye düşününce, hiçbir bilimsel veriye gerek duymadan öyle olmaması gerektiği görüşüne vardım.

Daha önce evrende her şeyin diyalektik olarak işlediğini benimsemiştim. Bu doğruysa, kapsamında düzen gibi düzensizlik yani karmaşa, ahenksizlik, kuralsızlık, bir diğer deyişle **kaos** da olmalıydı.

Acaba kaostan düzene geçiş gerçekleşebilir miydi?

Bunu düşündüğümde, kendimi bir başka inceleme alanında buldum.

Böyle bir işe giriştiğimde bir karmaşa ortamına düşeceğimi, salt sınırlı sayıda gözleme dayanarak ortaya konmuş hatta ipe sapa gelmez fantastik savlarla karşılaşacağımı sanıyordum. Ona hazırlanmıştım ama hiç de öyle çıkmadı.

***

Uzayda yer yer ve zaman zaman izlenen düzensiz ve ahenksiz olayların böyle nitelenmesi göreli bir yaklaşımdan ötürüdür.

Uzaya ilişkin gözlemlerin ne zamandan beri yapılmakta olduğunu düşünür, bunu galaksilerin olası yaşları ile karşılaştırırsak, aslında galaksilerin yaşam süresiyle uyumlu milyarlarca yıl sürecek bu gözlemlerin sonunda, evrendeki aykırılıkların bir düzeninin bulunduğunu belki söyleyebiliriz. O kadar süre gözlemlenebilirse…

İşte bu olasılık, uzayda ahenksiz gibi görünen birtakım olay ve olguların kesinlikle düzensiz (gelişigüzel ya da rastlantısal) olması olasılığından daha yüksektir. Ancak böyle bir yargı henüz matematik yolu ile kanıtlanamamış olduğu için bazı olay ve olgular bilimsel bakımdan düzensiz ve ahenksiz olarak nitelenmektedir.

Oysa hiç de öyle değildir. Buradaki yanılgı, bilimde her şeyin düzenli ve ahenkli olması gerektiğine ilişkin ön yargıdır. Doğrusu, bilimde "düzen ve ahenk" kadar düzensizlik ve ahenksizliğin de yeri olduğudur.

Teknolojik buluş ve gelişmelerle teleskopun gücünde elde edilen her büyüme, galaksilerin artık yalnızca matematikçiler için bir anlam taşıyan, sonunda bir sürü sıfırlı sayısına binlercesini daha eklemektedir.

Mikroskopun başa çıkamayacağı kadar küçük olan nesnelerin gözle bile görülebilmesini sağlayan aygıtların gelişimi, bir zamanlar "bölünemez" sanılmış maddenin çok daha küçük parçaları olduğunu ortaya çıkarmıştır.

***

Makrokozmos ile mikrokozmos arasındaki sınırın yerini belirlemeye çalışmak bilim insanlarını hayli uğraştırmıştır. Farklı görüşler ortaya atılmıştır. Buna karşın, tüm bilimciler şu konuda görüş birliği içindedir:

"Elle tutulabilen ya da çıplak gözle görülebilen her şey, bunun için kullanılan bir aygıt olsa da olmasa da bir makrokozmos öğesidir."

Böyle olunca, ayrıntıları ancak mikroskopla görülebilen bir toz kırıntısının bile konumu makrokozmostadır.

Ancak bu yargı, elle tutulamayan ve çıplak gözle görülemeyen diğer her şeyin bir mikrokozmos öğesi olduğu anlamına gelmez. Bir mikroskop ile görülebilen mikro organizmalar, kristaller vb. mikrokozmos alanına girmez. Bunların, insan gözünün görme yeteneğinin ve dokunma duyusunun duyarlığının bir sınırı olduğu için görülemeyip tutulamadıkları için öyle olduğu belirtilmektedir.

Bilim ve Yöntem

Hemen her gün, bize göre "daha yeni gerçekler"i açıklığa kavuşturan bilimsel araştırmalar, bir yandan âdeta sonsuzcasına büyük olan makrokozmosu daha da genişletirken, diğer yandan da mikrokozmosun derinliklerine inip daha küçük parçacık ve dalgaları incelemektedir.

Bir zamanlar sadece genel olarak "bilim"den söz edilirken, çoktan beri ayrı ayrı "bilim dalları"ndan söz edilmeye başlanmış durumda... Tek bir bilim dalı olan herhangi bir çalışma alanı, günümüzde birbirinden bağımsız tutulan bilimler olmaya dönüştü.

Tarihin çok eski dönemlerinde **"yedi bağımsız bilim"**den söz edilirmiş. Bunlar sırasıyla **"dil bilgisi"** (gramer), **"mantık"**, **"konuşma sanatı"** (hitabet), "**aritmetik"**, **"geometri"**, **"müzik"** ve **"astronomi"** olarak belirlenmiş. (Kimi yerde "yedi bağımsız bilim ve sanat" deniyor.)

Bunların her biri "bağımsız" olarak nitelenmiş ama söz ve düşünceye dayanan ilk üçü olmadan, ölçü ve uygulamaya dayanan diğer dördünün edinilemeyeceği söylenirmiş. Hepsini bilen bir kişi **"yedi bilimin ustası"** olarak nitelenirmiş.

Bu nitelik, her halde günümüzdeki "bilim insanı" kavramının karşılığı olsa gerek... Hatta belki daha fazlası…

***

Tarih boyunca birer "bilim insanı" olarak nitelenen birçok kişi, bir şeyin bilimsel olarak nitelenebilmesi için ne gibi özelliklerinin olması gerektiğini saptamaya çalışmakla da uğraşmıştır. Bu uğraşı ise her şeyden önce "bilim" kavramının tanımlanmasını gerektirmiştir.

Birçok tanım yapılmış ve sonunda ortak bir görüş olarak şuna varılmıştır:

"Bilim, doğanın ve evrenin gerçeklerine ilişkin gözlem ve izlenimleri değerlendirip, elde edilen bilgileri yöntemli bir şekilde tanımlayıp sınıflandıran, bunların nedenlerini ve aralarındaki ilişkileri araştıran, bağlı oldukları yasaları belirlemeye çalışan nesnel birikimdir."

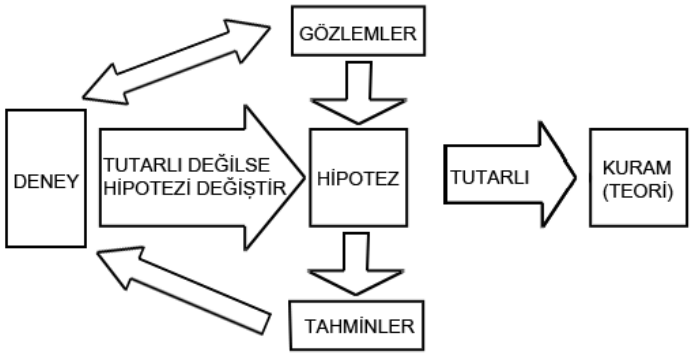
Böyle olunca, doğaya ilişkin gözlem ve izlenimlere ilişkin değerlendirmenin, bunların nedenlerinin ve ilişkilerinin gelişigüzel yöntemlerle yapılamayacağı ortaya çıkmış, bilimin kendine özgü yönteminin olması gerektiği anlaşılmıştır.

Aksi takdirde, doğanın bilimsel yasalarının oluşturulmasına başlarken yanlış bir yöne sapılabilir. Sonunda da yanılgıya düşülebilir. Nitekim tarih boyunca evrenin gerçeklerine ilişkin varılmış olan birçok yeni bilgi, eskisinin yanlışlığını kanıtlayıp yadsınmasını gerektirmiştir.

***

Bilim insanları, nasıl bir yöntemle çalışmaları gerektiğini belirleyebilmek için de hayli uğraşmıştır. Bu konudaki ilk başarılı adımın **Francis Bacon** tarafından atılmış olduğu görülür. Ardından diğer bilim adamları, onun önermiş olduğu ilkeleri geliştirerek **"bilimsel yöntem"**i belirlemiştir.

Bilimsel yöntem, önce gözlem yapmayı gerektirir. Yapılan gözlemlerle yeterli veri toplanmışsa, bunlar değerlendirilerek bir varsayım (hipotez) oluşturulur. Sonra deney aşamasına geçilir. Ortaya konulmuş varsayımın doğrulanıp doğrulanmadığı ya da hangi koşullar altında, nasıl doğrulandığı incelenir. Elde edilen sonuçlar yetersiz bulunursa başa dönülür. Deneyler varsayımı doğrularsa, doğanın ilgili alandaki yasalarına ilişkin bir kuram (teori) kurulur. Bundan böyle bu bilimsel bakımdan "doğru" sayılır. Ancak böyle sayılması, "hiçbir zaman ve hiçbir koşul altında değişmez ve kesin" olarak nitelenmesini zorunlu kılmaz.

Yapılan gözlem ve deneyler ile bunların sonucunda elde edilmiş olan veriler sınırlı sayıda olup sonsuz olmadığı gibi, tümü ancak bulundukları koşullar altında geçerlidir. Daha sonraki araştırmalarda elde edilen yeni veriler ile değişik koşullar altında yapılan deneyler, kuramın değiştirilmesini gerektirebilir.

Tarih boyunca bunun hep böyle olduğu görülmüştür. Bu nedenle, bilimsel yöntemin uygulanmasıyla oluşturulan kuramların doğruluğu hiçbir zaman tam ve kesin değil, hep görelidir.

Bu olgu, doğruların bulunmasında bilimsel yöntemin "yeterince güvenilir olmadığı" anlamına gelmez. Yeterince güvenilir olmayan şey, yöntemin kendisi değil, yapılan gözlem ve deneyler ya da olanaklardır.

Bilimin hiçbir zaman yadsımadığı bu gerçek, tarih boyunca bilime karşı kullanılmıştır. Özellikle bu gerekçeyle "din" denilen inançlar toplamının bilime karşı üstünlüğünün gösterilmesine çalışılmıştır. Hatta hiç gerekmediği halde din ile bilim karşı karşıya getirilip çatıştırılmıştır. Dinsel dogmalar, bilimsel nitelikli bilgide olduğu gibi deneysel kanıtları aranamayacağı için, bilimsel yöntemle elde edilmiş gerçeklere oranla öncelikli tutulmuştur.

Bilimin Köşeleri

Her bilimin katılaşmamış köşeleri, henüz tümüyle açıklanamayan boyutlara doğru açılan karmaşık uzantıları vardır.

Evrendeki olay ve olgular, geleneksel görüşle "normal" ya da "normal dışı" (anormal) denilerek ikiye ayrılır.

Yasaları bulunmuş, nedenleriyle sonuçları arasında yer alan ilişkiler açıklanmış olanlara "normal" denir. Tüm açıklamalara karşı koyan, bilimsel yöntemin uygulanamadığı ancak varlığı yadsınamayan olay ve olgular "normal dışı" sayılmaktadır.

Bir de bunların ortalarında bir yerde, bu kez belki de "yarı normal" olarak nitelenebilecek birçok olay ve olgu yer almaktadır.

***

Evrendeki her şeyin birbiriyle bağlantılı olup birbirini etkilediği tezi, mutlak ve kesin olmasa da dikkate alınmaya değer bir bilgidir.

Bu konudaki etkileşimin halkaları henüz çözümlenememiştir. Kanıksanmış bilimsel yaklaşım, henüz bunlarla başa çıkamamaktadır.

İşte bu durum, bazı olay ve olgulara ilişkin açıklama ve yorumların, salt bilimden yana olanlarca "batıl" ya da "hurafe" olarak nitelenmesine neden olur. Çünkü açıklama ve yorumlar, bilimsel yöntemle kanıtlanamamakta, dayanaksız görülmekte, uydurma izlenimi bile vermektedir.

Buna karşın, yapılan açıklama ve yorumların bilimsellikle bağdaşmaması hatta sadece olay ya da olgu ortaya konulup hiçbir açıklamasının bile yapılamaması, bunların "gerçek dışı" olduğunu göstermez.

Öte yandan, aynı olay ve olgulara "tanrısal" (ilâhî) ya da "doğaüstü" gibi nitelikler verilmesi de söz konusudur. Bunun nedeni ise bilimin bu tür olay ve olguları henüz açıklayamaması üzerine *"İlle de ve hemen şimdi bir açıklama yapılması gerekir."* görüşüyle bu tür olay ve olgulara tümüyle "bilim ve akıl dışı" bir yaklaşımla bakılmasıdır. Bu tutumun bir öğesi de birtakım olay ve olguların kaynağının evrenin dışında olduğunun ileri sürülmesidir.

Bu tür olay ve olgulardan çoğu, makrokozmos ile mikrokozmos arasındaki etkileşimden doğmaktadır. Aslında, tümü de doğal olan olay ve olguların nedenlerini ve sonuçlarını açıklamaya çalışırken, somut ve nesnel olan "evren" kavramının yanı sıra bir de "evren dışı" (!) diye bir kavram oluşturulması saçmalamak olur.

Evrensel Etkiler

Evrendeki her şey, çok çeşitli nitelikteki dalgaların sürekli olarak etkisi ve bombardımanı altındadır.

Işık, ses, enerji, elektromanyetik, kozmik, radyoaktif ve daha başka türde çeşitli dalgalar vardır. Bunlar, dünyamızda gerek canlı gerekse cansız varlıklar üzerinde yer yer birbirleriyle çelişkili de olabilen birtakım etkiler oluşturur.

İnsanları, cansız varlıklar üzerindeki etkilerden çok, canlılar üzerindeki etkiler ilgilendirir; bilgi edinmeye yönelik merakı kamçılar. Böyle meraklı oluşun temel nedenlerinden biri de aslında bilgilenmek değil, korkudur.

Canlılar, çeşitli duyu organları sayesinde kendilerini bu karışıklıktan olabildiği kadar korur. Sinir sistemleri ile algılarını "yararlı", "gerekli", "gereksiz" ve "zararlı" olarak ayırırlar.

Örneğin tekdüze (monoton) bir ses ilk kez duyulduğunda dikkati çekerse de az sonra buna alışılır; işitilmesi sürer ama artık ona kulak verilmez olur.

Tüm canlıların, algılama organlarını belirli uyarıcılara yöneltme, kendileri için gerekiyorsa dikkatlerini bunların üzerinde toplama, diğerlerini önemsiz tutup aldırmama gibi yetenekleri vardır. Ancak bu, bir canlının her dış etkene karşı belirli bir tepki göstermek üzere hazır olarak beklediği anlamına gelmez.

Canlıların bir diğer yeteneği de belirli dönemleri olan kozmik etkilere bir karşılık vermeyi öğrenmeleridir. Bu konudaki bazı bilgiler, canlılara genetik yollardan aktarılır. Dolayısıyla bu karşılık vermeler (tepkiler), genelde **"içgüdü"** olarak anılan otomatik bir davranışla gerçekleşir.

Bunlardan en belirgin olanları daha kısa dönemlerde oluşan etkilere verilen karşılıklardır. Bu etkilerden bazıları hemen tüm canlılar için geçerlidir. Dünyanın kendi ekseni çevresindeki periyodik dönüşü ile güneş çevresinde dönüşünden kaynaklanan, dolayısıyla her gün ve her yıl belli bir zaman aralığında yinelenen etkiler, bunun en belli başlı örneklerini oluşturur.

Gün Işığı

Yeryüzündeki yaşamın çoğu, gün ışığının varlığı ya da yokluğuna büyük ölçüde bağlıdır. Çok hücreli ve biyolojik bakımdan karmaşık yapıları olan canlılar, -özellikle hayvanlar- gündüz ve gecenin düzenli değişimlerini direkt algılama yoluyla izler. Güneş tutulması gibi bilmedikleri için beklemedikleri olaylarla karşılaştıklarında büyük bir şaşkınlığa uğrarlar.

Daha basit yapıları olan canlılarda da gündüz ve gece hayli önemlidir ama bu doğrudan "ışık" ile değil, "ışığın gelip gitme periyodu" ile bağlantılıdır. Kapalı bir laboratuvarda davranışları izlenen bazı mikro organizmaların, değişmeyen bir ışık altında tutulmakta oluşlarına karşın etkinliklerini günün standart ritmine göre sürdürdükleri gözlenmiştir. Ancak standart gündüz ve gece zamanından farklı bir "yapay gündüz ve gece ritmi" oluşturulursa, canlıların önce şaşırdığı, dengesizlik gösterdikleri, bir süre sonra kendilerini bu yeni ritme alıştırıp değişime uydukları saptanmıştır.

Olay, dünyanın kendi ekseni çevresinde dönüşünden ötürü değil, ışıktan ileri gelmektedir.

Bazı böcekler üzerinde bir "organ nakli" deneyi yapılmıştır. Yapılan işlem, başlarının değiştirilmesidir. Birinin başı diğerine takılınca, günlük ritmin değişmemesi durumunda hepsinin yaşamını sağlıklı olarak sürdürdüğü görülmüştür. Buna karşılık, aynı organ nakli daha önce farklı ışık ritimlerinde koşullandırılmış böcekler arasında yapılınca, kısa bir süre içinde dengelerini koruyamayıp öldükleri gözlenmiştir.

Bundan şöyle bir sonuç çıkar: "Periyodik aydınlık-karanlık değişimlerinin canlılar üzerinde önemli biyokimyasal etkileri vardır."

Daha birçok bilimsel deneyle önceleri sadece bir varsayım olan bu yargı doğrulanmıştır. Bu örnek, makrokozmosun mikrokozmosu etkilediğini gösteren bulgulardan biridir.

Ayın Devinimi

Tüm canlılar hatta cansız nesneler bile dünya üzerindeki yerel durumlarına göre ayın devinimlerinden önemli ölçüde etkilenir.

Dünya üzerindeki herhangi bir noktada suların yükselmesi ve alçalması yani "gelgit olayı" 24 saat 48 dakika aralıklarla oluşur. Suda yaşayan tüm canlılar, -özellikle kıyılardakiler- bu olayın periyodik ritminin farkındadır. Örneğin istiridyeler suların yükselmesi sırasında açılır ve çekilmesi sırasında kapanır.

İstiridyelerin bu davranışının hangi etkene bağlı olduğunu saptamak için, Amerika'da ilginç bir deney uygulanmıştır. Atlantik kıyılarından alınan istiridyeler 1500 km kadar batıya, Chicago yakınında bir laboratuvara götürülmüştür. İstiridyelerin, önce aynı açılıp kapanma ritmini sürdürdüğü, sonra topluca bir başka periyoda geçtikleri görülmüştür. Bu yeni periyodun ne olduğu hesaplandığında, Chicago'da deniz olsaydı bu periyodun gelgit olayına denk düşeceği anlaşılmıştır.

Bundan çıkan sonuç, canlıların bu tür davranışlarının aslında suların yükselip alçalması ile bağlantılı olmadığıdır. Canlılar da cansız nesneler gibi ayın çekim gücünden etkilenmektedir.

***

Amerikalı biyoloji profesörü Frank Brown, 25 yıl boyunca yürüttüğü çok yönlü bir araştırmanın sonunda şunu kanıtlamıştır:

"Hayvanlar ve bitkiler, laboratuvarda değişik ısı, ışık, nem ve basınç koşulları altında olsalar bile ayın periyodik devinimlerini izler."

Oysa ondan öncekilerin şöyle bir benimseyişi vardı: *"Canlılar, değişmeyen fiziksel koşullar altında tutulursa, dışarıdaki değişikliklerden etkilenmez."*

İşte Brown bu varsayımı yıkmış, canlıların da cansız nesneler gibi manyetik alanlardan etkilendiğini açıkça ortaya koymuştur. Çünkü ayın yarattığı etki aslında bir fiziksel çekim gücü değil, manyetik alan üzerinde oluşan değişimdir.

Bunun bir fiziksel çekim ya da itme gücü olduğu söylendiğinde, gözle görülür olayları kolayca kavrayan insan aklı bunu daha rahat benimsemektedir.

Oysa işin doğrusu öyle değildir.

Kimileri umursamaz; ha öyle olmuş ha başka türlü… Fakat umurunda olan, anlamak isteyen insanı daha çok bilgilendirmekten başka ne yapılabilir ki?

Güneş

Çoğu hayvanlar, mevsimlik yaşamlarındaki periyodik değişimleri ortalama sıcaklık durumuna göre ayarlayarak sürdürür. Böcekler ile mikro organizmaların yıllık sıcaklık farklarından etkilendikleri saptanmış, buna "termo periyodizm" denmiştir.

Herhangi bir yerde periyodik sıcaklık farklarının oluşmasının iki temel nedeni vardır. Biri dünyanın güneş çevresindeki yörüngesinin bir çember değil elips biçiminde olması, diğeri ise ekseninin yörüngesine yani ekliptik düzleme eğik oluşudur. Dolayısıyla, aynı anda dünya üzerinde birbirinden yeterince uzak olan iki ayrı nokta ile güneş arasındaki uzaklık farklıdır.

Güneşin canlı ve cansız varlıklar üzerindeki etkisi, sadece ısı ve ışık transferi ile kalmaz. Güneşte sürekli olarak milyonlarca ton hidrojen patlayarak yanmaktadır. Bu patlamalar sırasında zaman zaman dehşetli manyetik fırtınalar oluşur. Bunlar dünyayı da etkiler. Bu fırtınaların yeryüzündeki yaşam ve iklimler üzerinde belirgin etkileri olduğu, üstelik 11 yıllık düzenli bir periyotları bulunduğu öteden beri bilinmektedir. 20. yüzyıl ortalarındaki araştırmalarda bu fırtınaların 80-90 yıllık bir diğer periyodu daha olduğu keşfedilmiştir.

Uzun süreli meteorolojik gözlemlerin istatistiksel verilerine göre, kar yağışları, güneşteki fırtınaların frekansı (yinelenme sıklığı) ile bağlantılı bir değişim gösterir. Bu durum şu olgunun kanıtlarından biridir:

"Su molekülü, kozmik ışınlardan önemli ölçüde etkilenir."

İşte bu olgu, güncel yaşam bakımından çok önemlidir. Çünkü organik yapılar, su moleküllerini kozmik ışınların ve manyetik alanların etkilerinden koruyamaz. Canlıların bedeninde su oranı hayli yüksek (%50-80) olduğu için, kozmik ışınlar canlıları önemli ölçüde etkiler.

Su molekülü bakımından çok önemli etkenlerden biri de sıcaklıktır. Bu molekülün en dengesiz olduğu sıcaklık, 35-40 derece santigrattır. Çoğu canlıların beden sıcaklıkları bu dolaydadır. Dolayısıyla, manyetik alanlar ve kozmik ışınlar, su molekülleri aracılığıyla canlıları kolayca etkiler.

***

Bunları okuduğumda önceleri inanasım gelmedi. Bu konuda uzman olan bir tanıdığım bana bir deney yapmamı önerdi.

Önerisi üzerine birbirinin aynı iki bardak aldım. Her ikisini de tepeleme doldurduktan sonra birini başka bir kaba boşaltıp hafif ateşin üzerine koydum ve ağır ağır ısıttım. Bir termometre ile sürekli olarak sıcaklığını ölçtüm. 35 dereceyi geçer geçmez ateşten çıkarıp bardağa döktüm. Her iki bardağı birden mutfaktaki soğutucunun buzluğuna yerleştirdim.

İkide birde buzluğun kapısını açarak donma olayını izlemeye çalıştım.

Bir süre sonra ısıtmış olduğum suyun üzerinde ince bir buz tabakası oluşmaya başladı. Diğerinde kıpırdanma yoktu. Az sonra ötekinde de buzlanma başladı. Ancak az ısıtılmış su daha çabuk donuyordu.

"Bu işin içinde bir iş var." diye düşündüm, *"Demek ki, suyu ısıtırsan daha çabuk donuyor."*

Deneyi yinelemeye karar verdim. Bu kez üç bardak birden kullandım. İki ayrı kap aldım. Bir yandan önceki işlemi yürütürken, diğer yandan da üçüncü bardak suyu daha sert ateşte ısıttım. Biri 35 dereceye geldiğinde öteki 60 dereceyi geçmişti. Her üçünü birden buzluğa yerleştirdim. Önce 35 dereceyi ancak geçene kadar ısıttığım su donmaya başladı. Onu mutfağın kendi sıcaklığındaki su izledi. Çok ısıtmış olduğum su ise en sona kaldı. Su molekülünün, sıcaklığı 35 dereceyi biraz geçince dengesiz olmaya başlayıp sonra yine denge kazandığını görmüştüm.

Kendi kendime kızdım: "İnsanın bir bilimsel bulguya inanması için ille de kendi gözüyle görmesi mi gerek?"

"Edinmiş olduğum bu bilgiyle birçok şey yapabilirim." diye düşündüm.

Daha sonra ise bu bilginin hiç de yeni bir şey olmadığını, öteden beri çok kişinin bildiğini ya da bilmeden kullandığını öğrendim.

Örneğin birçok apartmanda geceleri kaloriferi söndürmüyorlar, sadece kazanın sıcaklığını 35-40 derecede kalacak şekilde kısıyorlardı. Böylece daha az yakıt harcadıklarını ileri sürüyorlardı. Buna benzer bir uygulamayı evlerinde elektrikli termosifon olanlar yapıyor, su ısıtırken daha az elektrik harcıyorlardı.

Bu deneyle aslında hiçbir şey keşfetmemiştim. Sadece bilineni kendimce de doğrulamıştım. Çok mu gerekliydi?.. Konfüçyüs'ün deneyim ile bağlantılı ünlü sözünü ***"Daha çok bilgi edinmek isteyen insan, başkalarının da bilgilerinden yararlanır."*** tarzında biraz değiştiremez miydik?

Kozmik Enerji

Güneş Sistemi'ndeki tüm gezegenler, birbirlerine göreli yerleşimleri uyarınca birbirlerini etkileme gücüne sahiptir.

Jüpiter, 1 milyar watt gücünde radyo sinyalleri verir. Venüs ve Satürn de çok güçlü radyo dalgası kaynaklarıdır.

Makrokozmos, ne Güneş Sistemi ile ne de "Samanyolu" olarak andığımız galaksimiz ile sınırlıdır.

Tüm evrensel kaynaklardan dünyaya sürekli olarak değişik güç ve frekanslarda radyasyon gelmektedir. Her yıl, yeryüzüne normal olarak 0,03 Röntgen gücünde kozmik enerji düşer.

Yeryüzü, daha önce en az bir kez 2000 Röntgen, dört kez 1000 Röntgen, on kez kadar yaklaşık 500 röntgen gücünde kozmik enerji bombardımanı altında kalmıştır. Jeolojik dönemlerin sınırlarının hemen hemen belirgin olmasının kesin nedeni de budur.

200-700 röntgen gücündeki bir radyasyon dozu, çoğu canlıları öldürür. Bildiğimiz tarih öncesi dönemlerde yeryüzü, en az 15 kez çoğu canlı türünün tümüyle yok olmasını gerektiren radyasyon ortamlarında kalmıştır. Tarih öncesi çağların çeşitli canlı türlerinin, herhangi bir biyolojik değişime uğramadan soylarının tükenmiş olması buna bağlanmaktadır.

Bilim insanlarına göre, kozmik afetlerin bazılarında dünya parçalanma tehlikesi geçirmiştir. Yer şekilleri hayli başkalaşmış, kıtalar yer değiştirmiş, bazısı yok olmuş, yeni kıtalar oluşmuştur. Dünyanın ekseni daha önce ekliptik düzleme düşey iken bu afetlerden biri sırasında yerinden oynamış, önceleri pek az olan mevsim farkları sonradan belirginleşmiştir.

Bu olayların yakın tarihli olanlarından birinin günümüzden 11-13 bin yıl önce oluştuğu hesaplanmıştır. En yakın olanı için "M.Ö. 4000 yılı dolayları" diye daha yaklaşık bir tarih verilmektedir. Bu durumda dinsel kaynaklarda M.Ö. 4000 yılı üzerinde niçin özenle durulduğu çok daha anlaşılır olmaktadır. O sıralarda dünya, olağanüstü önemli bir değişim yaşamıştır.

***

Bitki tohumları radyasyona daha dayanıklıdır.

Derin deniz canlıları, kalın su tabakaları altında daha iyi korunabilmektedir.

Çatlaksız ve damarsız jeolojik yapısı olan bölgelerdeki derin mağaralar da sınırlı düzeyde bir korunak niteliği taşıyabilmektedir.

İsviçreli tıp doktoru Jacob Eugster, kozmik ışınların canlılar üzerinde belirgin iki etkisi olduğunu saptamıştır. Biri değişinim (mutasyon) oluşturmak yani genetik özellikleri ve nitelikleri bozup değiştirmek, diğeri ise dokulara zarar vermek suretiyle başkalaşım yaratmaktır.

Dünyayı etkileyen kozmik fırtınalardan sonra, yüksek dozlu radyasyon dalgalarının kalıntıları, bir yandan önceki canlıların başkalaşımına neden olurken, diğer yandan yeni canlı türlerinin oluşumunda rol oynamıştır.

Bu etkilerin küçük bir örneği 1902 yılında Antiller'deki Martinik Adası'nda Pele Yanardağı patladıktan sonra görülmüştür. Bu afet 20 bin kişinin ölümüne yol açmıştır. Oluşan radyasyonun etkileri dağılana dek, yaşamda kalabilmiş canlıların çoğu önceleri büyüyerek âdeta devleşmiştir. Sonra bu başkalaşıma kendilerini uyarlayamayarak ölmüşlerdir.

Kimileri bunun "doğa üstü güçlerin yarattığı bir oluşum" olduğunu ileri sürer. Dinsel inançları yanlış yorumlayarak ya da etki altında kalarak doğanın bu gibi olay ve olgularına "tanrısal" (ilâhî) bir nitelik verenler de vardır.

Oysa bunların ve sonuçlarının ne herhangi bir biçimde doğaüstü olma ne de tanrısallık ile bağlantısı vardır. Hepsi tümüyle doğal olay ve oluşumlardır.

İnsan, bu doğal olay ve oluşumlara burnunu sokup bu gücü kendi emelleriuğruna kullanmaya girişmiştir. Böylece birtakım ekonomik yararlar, özellikle tıp alanında olağanüstü gelişmeler sağlamış ama gücü kötüye kullandığı ya da kontrolü elinden kaçırdığında insanlığa büyük zarar verdiği de olmuştur.

Hiroşima ve Nagazaki'ye atılmış olan atom bombalarının ardında kalan radyoaktif kalıntının yarattığı acılar, aradan 60 yıla yakın bir süre geçmesine karşın hâlâ dinmedi. *[Aradan çok süre daha geçti. Günümüzde bile etkileri duyumsanıyor.]*

Ukranya'daki Çernobil Nükleer Santralı'nda baş gösteren radyoaktif sızıntı olayının üzerinden yıllar geçmiş olmasına karşın, dünya yüzündeki olumsuz etkileri henüz tam olarak sona ermedi. A.B.D. başta olmak üzere dünyanın birçok yerindeki nükleer enerji üretim merkezlerinden kaynaklanan radyasyon sızıntılarının, yer altında ya da atmosferde yapılan deneylerden arta kalan olumsuz etkilerinin dünya kamuoyundan "büyük bir sır" olarak saklandığı öteden beri söyleniyor.

Ancak bunları bilgisiz insan kitlelerinin üzerinde egemenlik kurmak için kullananların, insanlığa daha da büyük zarar verdiklerinden kuşku yok.

Işınlar ve Dalgalar

"Işık" gözle görülebilen tek radyasyon biçimidir. Onun da gözle hepsi değil, ancak spektrumun ortasındaki belli bir bölümü görülür.

"Radyo dalgaları", "X ışınları", "gama ışınları" gibi yüksek frekanslı radyasyon türleri arasındaki tek fark, dalga uzunluğudur.

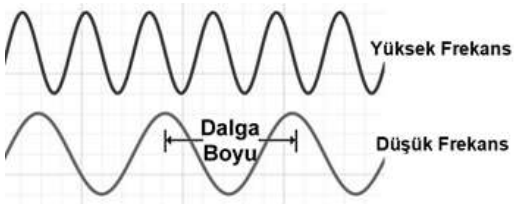
Teknik öğrenim görmemiş olanlar, "dalga", "dalga boyu", "frekans" gibi terimlerin ne anlama geldiğini bilmeyebilir. Bu nedenle, anlatımlarımın herkesçe anlaşılabilmesi için biraz teknik konuya girmeliyim.

Bu ışınların genelde "radyasyon" olarak anılışı, oluştukları kaynaktan bir kez çıktıktan sonra, yayıldıkları sürece artık enerjiye gereksinmeleri kalmayışından ileri gelir. Herhangi bir kaynaktan çıktıktan sonra, boşlukta aşağı yukarı aynı hızla (ışık hızıyla) yayılırlar.

Ancak bu yayılma kesintisiz değil, radyasyonu oluşturan elektriksel ve manyetik alanların çatışmalarından ileri gelen bir titreşim biçimindedir. Bu bakımdan da her tür radyasyonun bir "elektromanyetik karakter" taşıdığı söylenebilir.

Elektriksel ve manyetik nitelikler, dalganın yayılması sırasında dönüşümlü olarak birbirleri ardınca etkili olur. Biri yükselir; onun ardından diğeri alçalır. Nitekim bundan ötürü bu oluşuma "dalga" denmektedir. Bunun grafik çizimi, denizdeki düzenli dalgaların profiline benzer.

Işık hızı (saniyede üç yüz bin km) dalga boyuna bölününce radyasyonun frekansı bulunur. Dalga boyları, kozmik ışınlarda bir santimetrenin trilyonda biri kadar küçük olabilirken, radyo dalgalarında binlerce kilometreyi bulabilir.

İnsan gözü, bu geniş elektromanyetik yayılma arasından bir santimetrenin on binde biri (bir mikron) kadar dalga boyu olan ince bir şeridi seçebilir. Bir aygıt kullanmadığı sürece, insanın salt görme ve duyma organlarıyla evrendeki olay ve olgulardan birçoğunu algılayabilmesi olanaksızdır.

Birçok hayvanın, -hele böceklerin- bu bakımdan doğal yeteneği insana oranla çok daha üstündür. İnsan diğer ışınları da duyu organlarıyla algılayabilseydi, evren çok daha farklı görünürdü.

Daha 19. yüzyıl ortalarında ünlü Fizikçi ve Matematıkçi J. C. Maxwell, elektromanyetik dalgaların ışık hızı ile hareket ettiğini, belirli bir varış noktaları olmadığını kanıtlamıştır.

Bu dalgaların bir ucunda çok yüksek frekanslı gama ışınları, diğer ucunda ise geçişi bir saniyeden uzun süren yani uzunluğu üç yüz bin kilometreyi bulan dalgalar yer alır. 20. yüzyılın ikinci yarı ortalarındaki gözlemlerde, uzunlukları 11 milyon kilometreye varan birtakım dalgalar saptanmıştır. Ancak bunların kaynakları ve etkileri henüz çözümlenememiş, işlevleri de anlaşılamamıştır. Var oldukları kuşkusuzdur. Manyetik alanları ne kadar zayıf olursa olsun, bu dalgalar mutlaka canlıları etkilemektedir.

İnsan Üzerindeki Etkiler

Tüm canlılar gibi insan da dünyanın doğal devinimleriyle oluşan periyodik dönemlerden etkilenir.

Örneğin beden sıcaklığı güneşin yükselmesiyle birlikte artar. Ateşli bir hastalığı olan kişilerin ateşlerinin çoğu kez akşama doğru yükseldiği, sabaha doğru düştüğü görülür. Doğumların çoğu gün ağarma zamanına doğru oluşur. Çünkü günün bu saatlerinde metabolizmanın etkinliği azalır.

Güney Kutbu'na yakın bir noktada kurulan bir laboratuvarda, gönüllü kişilere hayvanlar üzerinde yapılmış günlük ritim değiştirme deneylerinin bir benzeri uygulanmıştır. Bu gönüllüler dış dünyadan yalıtılmış, sonra kendilerine bilgi verilmeden gündüz ve gece ritminin süresi yapay olarak değiştirilmiştir. Alınan sonuç ilginçtir: Bedensel reaksiyonlar, değiştirilmiş olan yeni düzene uyum göstermekte ama canlılığın temelini oluşturan hücrelerin etkinliklerinde herhangi bir değişiklik olmamaktadır. Yapılan yapay değişikliklere karşın, hücreler dünyanın olağan periyoduna göre davranmayı sürdürmektedir.

Amerika Birleşik Devletleri'nde yapılmış olan istatistiksel incelemelerde, doğum olaylarının "dolunay zamanı"ndan hemen sonra belirgin bir artış gösterdiği ama "yeni ay zamanı"nda hayli azaldığı saptanmıştır.

Kadınlardaki âdet görme periyodunun çoğunlukla 28 gün oluşu, doğrudan Ay'ın dünya çevresinde dönüş periyoduna bağlıdır. (Bunun istisnaları yok değildir ama doğada istisnalar hep vardır.)

Ay'ın denizler gibi damarlardaki kanı da etkilediği düşüncesi eskiden bir boş inanç olarak nitelenirdi. Oysa yapılan bilimsel araştırmalarla bunun gerçekliği kanıtlanmıştır. Her ne tür olursa olsun, kanamaların dolunay zamanında belirgin artış gösterdiği saptanmıştır.

Amerikan Medikal Kriminoloji Enstitüsü'nce yayımlanmış olan bir rapor, zihin düzensizliğinden kaynaklanarak işlenen suçların da özellikle dolunay zamanında arttığına dikkati çekmiştir.

Bunlara benzer daha birçok istatistiksel veri toplanmıştır. Hepsi bir araya getirilip değerlendirilerek, Ay'ın deviniminin insanların üzerinde yaratması olası psikolojik etkiler incelenmiştir. Elde edilen sonuç şöyle özetlenebilir:

"Ay dünyanın manyetik alanını etkilemekte, elektrik enerjisi taşıyan insan da bundan sakınamamaktadır."

Hava Durumu

Atmosferdeki elektriksel durumun negatif ya da pozitif yüklü olması da canlıları önemli ölçüde etkiler. Kuru, sıcak, rüzgârlı havalarda pozitif elektrik yükü artar. Çeşitli psikolojik olayların böyle ortamlarda artış gösterdiği saptanmıştır.

Çoğu insanın bedensel sağlığı ruhsal durumuyla yakından ilgilidir.

Tıpta "psikosomatik" olarak anılan, temelinde bir ruhsal etki bulunan bedensel rahatsızlıkların çoğunun havanın pozitif elektrik yüklü olduğu durumlarda arttığı görülmüştür.

Negatif elektrik yüklü ortamlarda, özellikle yağışlı havalarda ise tüm canlı yaşamda bir rahatlama görülür. Bu bilgiden yararlanılarak, birçok hastalığın iyice yalıtılmış bir ortamda yapay hava değişiklikleri oluşturulup farklı elektrik potansiyelleri yaratılması yoluyla tedavi edilmelerine girişilmiş, başarılı sonuçlar elde edilmiştir.

Güneşin de insan bedeni üzerinde biyokimyasal etkileri olduğu öteden beri bilinmektedir. Birtakım mikrobik hastalıkların, güneş fırtınalarının 11 yıllık standart dönemleri sırasında artış gösterdiği saptanmıştır. Fransa'da yapılan araştırmalarda, kalp yetersizliği ile güneş radyasyonu arasında sıkı bir ilişki bulunduğu ortaya çıkarılmıştır. Gezegenler gibi diğer uzay kütleleri de manyetik alanlarıyla insanları etkilemekten geri kalmamaktadır.

Astroloji

Fransız Astrolog Michel Gauquelin, birçok insanın doğum tarihi ile gezegenlerin o tarihlerdeki konumunu karşılaştırmış, inceleme kapsamına aldığı kişilerin meslek yaşamlarını da gözden geçirmiştir. Topladığı verileri Güneş Sistemi'ndeki devinimlerle karşılaştırarak değerlendirince, özellikle Mars ile Satürn'ün belirgin etkileri olduğunu ortaya koymuştur.

Bu buluşlar, ister istemez çağdaş bilim ile çoktan çağ dışı kalmış olan astrolojik inançlar arasında köprüler kurmakta, ilişkiler oluşturmaktadır.

Kimilerine göre böylelikle yapılmakta olan iş, aslında bir kör inançtan başka bir şey olmayan astrolojinin hortlatılması, zavallı insanların kandırılıp sömürülmesine çalışılması, şarlatanların ekmeğine yağ sürülmesidir.

Kimilerine göre ise bu durum, insanların çok eski tarihlerden beri sahip olduğu bazı evrensel gerçeklere ilişkin bilgilerin zamanla yitirildiğinin göstergelerinden biridir.

Çağımızdaki araştırmacılar, eskiye oranla daha dikkatlidir. İki bin yıldan fazla bir zamandan beri evrenin gözlenmesinden doğan, bilimsel yöntem ile yeterince açıklanamayan olay ve olgular, salt bu nedenle "rastlantı", "uydurma" ya da "doğaüstü" ve "tanrısal" olarak nitelenemez.

Elbette "astrolojiye inanma zorunluluğu" diye bir şey de olamaz. Böyle bir zorunluluk, tümüyle bilim ve akıl ilkelerine aykırı düşer. Üstelik astrolojide "neden ve sonuç ilişkileri" açıklanmadığı için, bunu kendilerine bir çıkar kaynağı olarak kullanan şarlatanlar vardır. Ancak, salt matematiksel bir nitelik taşıyan astronomide olduğu gibi, uzaydaki olay ve olguların canlıların yaşamı üzerindeki etkilerinin gelişen bilimsel yöntemle incelenemeyeceği ve çözümlenemeyeceği de ileri sürülemez.

Bu tür savlar geçmişte çökertilmiştir; gelecekte de çökertilecektir.

Astrolojiye göre, bir insanın alın yazısı (kader) doğumu sırasında belirlenir. Bu, o sıradaki uzay kütlelerinin durumu ve ilişkileriyle bağlantılıdır.

Kimi dinsel yorumcular da aynı görüştedir ama bu olgunun gerekçesini "Tanrı dileği"ne bağlarlar.

Bu görüşü bir "hipotez" olarak alıp bilimsel yöntemle açıklamasını bulup kanıtlayabilmek için yapılmış çalışmalardan yeterince güvenilir bir sonuç çıkmamıştır. Buna karşılık, uzaydaki kozmik olayların bir kadının gebe kalış anında -ya da bundan az sonra- kromozom ve genlerin yeni bir canlı yaratmak için giriştikleri ilk etkinlik sırasında önemli etkilerinin olduğunu ileri süren bir varsayım, bilimsel bakımdan daha akla yatkın bulunmaktadır.

Hücrenin bölünmesi sırasında ortaya çıkan ve kalıtımın asıl dayanağı olan biyolojik yapı parçalarından herhangi birine biyolojide "kromozom" denir. Gen ise, kromozomun içinde yer alan, bir canlıya belli kalıtımsal özellikler kazandıran öğedir.

Mikro organizmalar gibi bunlar da eletromanyetik algalardan etkilenir. Bu, "tümden gelim" mantığının doğal bir sonucudur; çünkü üzerinde deney yapılan mikro organizmaların bu tür etkiler altında kaldığı görülmektedir.

Buradaki kilit sözcük "alın yazısı"dır. Eğer bu sözcük ile bir insanın temel kişilik yapısından söz edilecek olursa, bunun kör inanç ile bir bağlantısı kalmaz. Fakat bunun "insanın tüm yaşamı boyunca geçireceği evreler" olarak tanımlanması durumunda iş çığrından çıkar; kör inanç olmanın ötesine geçer ve apaçık bir "dogma"ya bağlanır.

Astrolojinin temel dayanağı "horoskop" adı verilen, belirli zamanlarda Güneş Sistemi ile diğer bazı yıldızların durumunu gösteren çizelgelerdir.

Bu çizelgelerin hazırlanışında yanlışlık yapılmış olabilirse de bilime aykırı düşen bir yan yoktur. Ancak astrologlar, uzaydaki değişikliklerin bazı kesin anlamları olduğunu ileri sürmeye başladıklarında iş değişir ve sorgulanmayı gerektirir.

Nitekim bilim ile astrolojinin birbirlerinden ayrıldıkları nokta da budur. Hatta kimi astrologlar, bilimsel yöntemle elde edilmiş bilgiler bir yana dursun, hiçbir akılcı dayanağı olmayan yorumlar yaparak bilimsellikten iyice uzaklaşır; önce kör inançlara saplanır, sonra bu inançları "kesin ve değişmez" olarak niteleyip birer "dogma" haline dönüştürürler.

Sorgulanması gereken, astrolojinin özü değil, bunu çok iyi bildiklerini ileri süren astrologların tutumudur.

Astrologların yargılarındaki yanılgıların saptanabilmesi amacıyla bazı sınamalar yapılmıştır. Bunların çoğunda, beklenilenin tersi sonuçlarla karşılaşılmıştır. Kimlikleri açıklanmadan seçilmiş kişilerin horoskopları çıkarılmış, bunlar birçok deneyimli astrologa ayrı ayrı inceletilmiştir. Hemen hepsinin birbirlerine çok yakın, üstelik "doğru" bilgiler verdiği şaşkınlıkla izlenmiştir.

Bu şaşkınlık ise bilim insanlarının ön yargılarından ileri gelmektedir.

Sadece kendi bilgilerinin doğru olduğuna inanan, kendi bildikleriyle ters düşen her şeyin yanlış olduğunu savunan ve bunda direten bir kişi, "bilim insanı" unvanını kazanmış olsa bile kendi bildiklerine ilişkin tutuculuğu aşırıya götürmüş olan bir bağnazdır. Gerçek bilim, toleranslı davranmayı, gerektiğinde bildiklerinin yanlışlığını kabullenmeyi gerektirir.

Horoskopları çıkarılan seçilmiş kişilere ilişkin bilgiler astroloji ilkelerini bilmeyen istatistikçi, tıp doktoru, sosyolog ve psikologlardan oluşan çeşitli kurullara verilmiş, bu kurulların değerlendirmelerinin ise başarısız olduğu görülmüştür. Akılcı açıdan bakılınca, bu durum şöyle bir yargıya varılmasını gerektirir: "Astroloji bir safsata değildir. Astrolojik gelenekler, ne kadar anlamsız görünürlerse görünsün, bir kör inanç yığını olarak nitelenemez. Bu konuda daha çok araştırma yapılmalı, gerçekler bilimsel yöntem ile bulunup açıklığa kavuşturulmalıdır."

***

Astroloji, büyük olasılıkla, kozmik güçlerin varlığını sezen insanın, bazı düşünce ve şekiller üzerinde kafa yormaya yönelmesiyle doğmuştur. Olay ve olguların asıl nedenleri anlaşılamamış ama her astrologun katkısıyla evrensel gerçeklerle hayli uyumlu pratik sentezler elde edilmiştir.

"Astrolojik yorumların mutlaka bir bilimsel açıklaması olmalı... Bilim insanlarının başarısızlığı ya bilgilerinin yetersizliğinin ya da bildiklerinin aslında bu alana uygulanamayışının sonucudur" diye düşündüm; tıpkı fiziğin makrokozmos yasalarının mikrokozmosta geçersiz kaldığı gibi.

Astrolojik Yorumların Açıklaması

Kimya tüm canlıların aynı birkaç temel maddeden oluştuğunu keşfederken, kuantum fiziği de maddeyi oluşturan tüm taneciklerin bir "dalga devinimi" içinde olduğunu ortaya koymuştur.

Kuantum mekaniğinin çağdaş gelişiminde, ses ve elektromanyetik dalgaların yanı sıra bir de "madde dalgaları"nın varlığı üzerinde durulmuştur. Bir zamanlar "olamaz" denilen, ışık hızından daha hızlı oluşumlar artık laboratuvarlarda yaratılabilmektedir. Kuantum mekaniğinin ilkeleri uyarınca değerlendirilen bazı istatistiksel verilerin astrolojik görüşlerle aynı paralelde olduğu görülmektedir.

Herhangi bir gezegenden doğan elektromanyetik dalgalarla radyasyon ışınlarının bir insanı belli bir karakter sahibi yapacağına inanmak "akıl dışı" gibi görünür. Fakat aynı dalgaların ve ışınların insanın kişiliğinin ilk oluşumunu etkileyebileceği olasılığı, hiç de akıl dışı değildir.

Bilim ile astrolojiyi bağdaştırmak ya da ortak noktalarını bularak bunları birbirlerine yaklaştırmak için yapılmış çalışmalardan elde edilen önemli bulgulardan biri şudur: "İnsanlar üzerinde birtakım etkiler yaratan aslında uzay kütlelerinin doğrudan kendileri değil, bunların birbirlerine göre olan durumları, konumları ve o sıralardaki koşullardır. Uzaydaki karmaşık kozmik etkiler, insanın yaklaşık olarak belirli bir kişilik edinmesi yolunda ortam hazırlayabilir."

Ancak bir insanın kişilik yapısının oluşumu yalnızca kozmik etkilere bağlı kalamaz. Bunda, ana ve babanın sağlık ve ruhsal durumlarının, kalıtımın, ananın gebeliği sırasındaki yapıp etmeleri ile doğum öncesi ve sonrasındaki beslenme tarzının, ardından aile ortamının ve küçük bir çocukken yaşanan çevrenin çok önemli etkileri vardır. Psikolog ve psikiyatristlerin bir davranış bozukluğunu incelerken öncelikle hastanın çocukluk dönemini gözden geçirmek isteyişlerinin nedeni budur. Eğer "neden" bulunabilecek olursa, tedavi kolaylaşır.

Kozmik etkilerin insan üzerinde sadece doğum öncesinde etkili olduğunu kabul etmek de yanlıştır. İnsan nasıl havadaki elektriklenmeden, manyetik alanlardan bedensel olarak etkileniyorsa, ruhsal olarak da etkilenir.

Astrolojinin bazı ilkeleri ve yargıları açıkça birer dogmadır. Buna karşın işleyişinde doğaüstü hiçbir şey yoktur. İnsan, kendisini çevreleyen ve bilimsel tanımları olan doğal olaylardan etkilenmektedir.

***

Bu incelemelerin sonunda şöyle bir kanıya vardım:

"İnsan, diğer canlılar gibi doğal ve evrensel yasalara bağlıdır. Kendini bunlardan koparamaz."

Bir bilim adamı olmadığım için bu yargımın ne denli doğru olup ne denli yanılgı içerdiğini bilemedim. Ancak bilimsel yöntemle belirlenmiş doğrular ile yanlışlarımı ve hatalı yargılarımı gidermeye hazır olduğumu, böylece kendimi hiç olmazsa bağnazlıktan koruyabileceğimi düşündüm.

Acaba bulgularım ve düşüncelerim bilgece eleştirilemez miydi?

Bunu düşününce aklıma bir şey geldi.

Bizim Yapıcılar Derneği'ne düzenli aralıklarla gidip gelmekte, olanak buldukça oradaki söyleşi ya da konuşmacıların anlatı programlarını izlemekteydim. Bunun için, Rahmi ve Abdürrahim'e bağlı kalmamıştım. Ancak hiç kuşkusuz özel olarak aramızda yaptığımız görüşmelerin ayrı bir yeri, farklı bir önemi vardı.

Böylece yıllar geçmişti. Bu arada derneğin başkanı Seyit Osman Yazar Bey belirsiz bir süre için Uzak Doğu'ya göç ettiğinden, yerine üyelerden bir diğeri, Vahdet Yenisu gelmişti.

Bir akşam onunla görüşme fırsatım oldu. Şu yapmış olduğum son çalışmaları acaba gündeme alarak üyelerimizle paylaşmak, bu konularda bilgisi olanların katkılarıyla geliştirmek olanağı sağlanabilir miydi?

İsteği üzerine konuyu özetledim. Çok memnun oldu. Bunun için ilgili organizatörle görüşeceğini söyledi. Gerçi onu ben de tanıyordum ama başkanın söylemesi elbette farklı olurdu.

Nitekim belirlenen bir hafta sonunda lokalde benim anlatılarım için bir toplantı düzenlendi. Beklediğimden çok daha fazla katılım oldu. Anlattıklarım epeyce ilgi çekti. Ben bu konunun bu kadarla kalmadığını, sonrasının da olduğunu belirtince, onu da istediler.

Şayet bu bölümde anlatmış olduklarımı siz de ilginç bulduysanız, izleyecek bölümde o "sonrası" dediğimi okuyabilirsiniz.